

หน่วยที่ 10

สุนทรียภาพในการดำเนินชีวิต

นางปานดี คงสมบัติ

วิทยาลัยชุมชนระนอง สถาบันวิทยาลัยชุมชน
กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

แผนการสอนประจำหน่วย

หน่วยที่ 10 สุนทรียภาพในการดำเนินชีวิต

1. หัวข้อเนื้อหา

- 1.1 ความหมายของสุนทรียภาพ
- 1.2 คุณค่าความงามด้านสุนทรียภาพของมนุษย์
  - 1.2.1 ความหมายของความงาม
  - 1.2.2 ความงามของธรรมชาติ
  - 1.2.3 ความงามของสิ่งแวดล้อม
- 1.3 มนุษย์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
  - 1.3.1 ความหมายของมนุษย์
  - 1.3.2 มนุษย์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
  - 1.3.3 มนุษย์กับการสร้างสรรค์งานศิลปะ
- 1.4 ศิลปะด้านสุนทรียภาพ
  - 1.4.1 ความหมายของศิลปะ
  - 1.4.2 ผลงานของมนุษย์ที่เป็นศิลปะ
- 1.5 ศิลปะกับชีวิตประจำวัน
  - 1.5.1 ความสำคัญของศิลปะต่อมนุษย์
  - 1.5.2 ศิลปะที่มีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันของมนุษย์

2. วัตถุประสงค์การเรียนรู้

- 2.1 อธิบายความหมายของสุนทรียภาพ
- 2.2 อธิบายความรู้เกี่ยวกับคุณค่าความงามด้านสุนทรียภาพของมนุษย์
- 2.3 บอกถึงคุณค่าสุนทรียภาพด้านความงามมนุษย์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2.4 อธิบายความรู้เกี่ยวกับมนุษย์กับการสร้างสรรค์งานศิลปะที่เกิดสุนทรียภาพ
- 2.5 อธิบายความรู้ด้านศิลปะที่ก่อให้เกิดผลงานและความสำคัญกับมนุษย์
- 2.6 อธิบายถึงงานศิลปะที่มีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันของมนุษย์

3. สารการเรียนรู้

สุนทรียภาพ เป็นผลมาจากการเกิดประสบการณ์ที่เป็น “สุนทรีย์” ซึ่งเป็นวิชาว่าด้วยความนิยมความงาม มนุษย์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มนุษย์กับการสร้างสรรค์งานศิลปะ หรือความงามความไพเราะที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็น จิตรกรรม ศิลปะ-การแสดง

ดนตรี บทกวี ฯลฯ แต่ปรากฏการณ์เหล่านั้นก็สัมพันธ์กับสภาพการรับรู้หรือสุนทรียภาพของเรา สุนทรียภาพอาจเป็นโลกส่วนตัว เป็นความสุขส่วนตัว เป็นประสบการณ์เฉพาะบุคคลที่ไม่สามารถ หยิบยื่นให้กันได้ ไม่สามารถช่วยเหลือกันได้ ความสุขของคนเราอาจอยู่ที่โลกนามธรรมภายในที่ สัมพันธ์กับโลกของวัตถุภายนอก ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่สะอาด ประณีตบรรจง มีระบบระเบียบ ย่อมสัมพันธ์กับจิตใจที่มีระบบระเบียบ ประณีตงดงาม เป็นศิลปะกับชีวิตประจำวัน

4. วิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน

4.1 วิธีการสอน

4.1.1 วิธีสอนแบบบรรยายและอภิปรายซักถาม

4.1.2 วิธีการแบ่งกลุ่มศึกษาค้นคว้าและรายงานกลุ่ม

4.2 กิจกรรมการเรียนการสอน

4.2.1 ผู้สอนนำเสนอสื่อ PowerPoint เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับความหมายของสุนทรียภาพ คุณค่าความงามด้านสุนทรียภาพของมนุษย์ มนุษย์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มนุษย์กับการสร้างสรรค์งานศิลปะ ศิลปะด้านสุนทรียภาพ ผลงานของมนุษย์ที่เป็นศิลปะความสำคัญ ของศิลปะต่อมนุษย์และศิลปะที่มีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันของมนุษย์ พร้อมทั้งให้นักศึกษาจัดบันทึก

4.2.2 แบ่งกลุ่มนักศึกษาให้มีจำนวนสมาชิกแต่ละกลุ่มใกล้เคียงกันแล้วให้ศึกษาค้นคว้าเนื้อหาเป็นการล่วงหน้าจากเอกสารประกอบการสอนรายวิชาศิลปะและทักษะการใช้ชีวิต เอกสารตำราที่เกี่ยวข้อง แล้วให้นำเสนอใบงานหรือรายงานจากการค้นคว้าในชั่วโมงสอน

4.2.3 มอบหมายให้นักศึกษาทำแบบฝึกหัดเป็นการบ้านเป็นรายบุคคล

4.2.4 ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบหลังเรียนเมื่อจบหน่วยที่ 10

5. สื่อการสอน

5.1 สื่อ PowerPoint ประกอบด้วยคอมพิวเตอร์พกพา พร้อมเครื่องฉาย LCD Projector

5.2 เอกสารประกอบการเรียนการสอนรายวิชา ศิลปะและทักษะการใช้ชีวิต และเอกสารตำราที่เกี่ยวข้อง

6. การวัดและประเมินผล

6.1 สังเกตและบันทึกผลจากพฤติกรรมความสนใจ และการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน

6.2 สังเกตและบันทึกผลการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่ม การทำกิจกรรมการเรียน การสอน การตอบคำถามในขณะที่มีการอภิปราย และซักถาม

6.3 สังเกตและบันทึกผลการนำไปใช้ในการทำแบบฝึกหัด

6.4 ตรวจสอบผลงานที่ได้รับมอบหมายจากการทำแบบฝึกหัด

6.5 ประเมินผลจากการสอบกลางภาคเรียนและปลายภาคเรียน

หน่วยที่ 10 สุนทรียภาพในการดำเนินชีวิต

สุนทรียภาพในการดำเนินชีวิต เป็นความงาม ความประณีตบรรจง อาจเป็นปรากฏการณ์ของโลกภายนอก ธรรมชาติเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเอง และได้เปลี่ยนแปลงไปตามฤดูกาลของดินฟ้าอากาศลักษณะของความงามในธรรมชาติแตกต่างกันออกไปเฉพาะอย่าง ๆ เช่น ความงามของทะเล ดวงอาทิตย์ ภูเขาดอกไม้ธรรมชาติมีความสำคัญต่อมนุษย์เป็นอย่างมาก ช่วยให้มีชีวิต และเป็นทรัพยากรแห่งความรู้แขนงต่าง ๆ เป็นทรัพยากรที่ผลักดันให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ในทุก ๆ ด้าน สำหรับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวมนุษย์ก็เช่นเดียวกัน เป็นแหล่งความเพลิดเพลินยินดีที่ช่วยให้มนุษย์มีความสุข ได้แก่ สวนสนุก ศูนย์การค้า สวนสาธารณะ สนามกีฬา เมื่อมนุษย์ได้สัมผัสกับความเพลิดเพลินจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทำให้มนุษย์เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิด ช่วยให้มีมนุษย์มีความรู้ความเข้าใจ และช่วยให้มนุษย์ตอบสนองความรู้สึกนึกคิดด้วยการสร้างสรรค์ศิลปะ วัตถุต่าง ๆ มากมาย ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และศิลปะที่ปรากฏต่อมนุษย์ มนุษย์สามารถสัมผัสรับรู้สิ่งนั้นได้ เช่น การมองเห็นพระอาทิตย์ขึ้นและลับขอบฟ้า ได้ยินเสียงเครื่องจักร และเสียงนกร้อง เห็นการร่ายรำและการแสดงละคร สิ่งเหล่านี้จะมีคุณค่าทางสุนทรียะทางวัตถุในตัวของมันเอง การที่สัมผัสรับรู้ต่อสิ่งนั้นแล้วเกิดความซาบซึ้งในคุณค่านั้น ๆ เรียกว่า รู้คุณค่าทางสุนทรียภาพ

1.1. ความหมายของสุนทรียภาพ

สุนทรียภาพ (Aesthetic) ในนิยามของผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะ นักวิชาการและครูสอนศิลปะ ได้ให้ความหมายที่หลากหลายแตกต่างกันออกไป ตามสภาพแวดล้อมของสังคม วัฒนธรรม สถานการณ์ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการคลี่คลายเปลี่ยนแปลงของศิลปะพร้อมกับการคลี่คลายเปลี่ยนแปลงในวิชาสาขาอื่น ๆ ดังนี้

สุชาติ สุทธิ. (2540) ได้กล่าวว่า สุนทรียภาพ หมายถึง คุณค่าที่ได้จากการดู การฟัง การจับต้อง เป็นคุณค่าที่ปรากฏในผลงานซึ่งเกิดจากการปฏิบัติจริง

ชัยชาญ จารุกัลส. (ม.ป.ป). ได้กล่าวว่า สุนทรียภาพ หมายถึง ความซาบซึ้งในคุณค่าของสิ่งที่มีความงาม ความไพเราะและความรู้สึกซาบซึ้งในคุณค่าของความงาม จะก่อให้เกิดประสบการณ์ และถ้าได้ผ่านการศึกษอบรมจนเป็นนิสัยจะกลายเป็นรสนิยม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525) ได้ให้ความหมายของคำว่า สุนทรียภาพ หมายถึง ความงามในธรรมชาติหรืองานศิลปะที่แต่ละบุคคลสามารถเข้าใจและรู้สึกได้ ความเข้าใจและความรู้สึกของแต่ละบุคคลที่มีต่อความงามในธรรมชาติหรืองานศิลปะ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า **สุนทรียภาพ** หมายถึง ความซาบซึ้งในคุณค่าแห่งความงาม ความประณีตและเรื่องราว โดยเกิดจากการรับรู้ของมนุษย์ จะเห็นได้ว่าการรับรู้ของมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้หรือสังเกตจากธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่ประทับใจหรือสะท้อนใจ โดยเกิดจากประสาทสัมผัสรับรู้ทั้ง 5 ทาง ได้แก่ ตามองเห็น หูได้ยินเสียง จมูกดมกลิ่น ลิ้นรับรสชาติ เปรี้ยว หวาน มัน เค็ม ฯลฯ ผิวกายที่สัมผัสจับต้องรับรู้ได้ หลายคนมองเห็นวัตถุชนิดเดียวกันแต่คนละมุม การมองเห็นจึงต่างกัน การรับรู้ย่อมมีความแตกต่างกัน ดังนั้น การที่มนุษย์เรียนรู้ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เกิดการรับรู้ตามความรู้สึกสัมผัสทั้ง 5 ทาง จึงมีผลต่อจิตใจ อารมณ์ และร่างกายมนุษย์ ดังนี้

1.1.1 ความประทับใจ ในด้านดีของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ความสวยงาม ความมีระเบียบความประณีต มีขนาดเล็กและใหญ่โตของรูปทรง ความแปลกใหม่ เป็นต้น

1.1.2 ความสะท้อนใจ ในด้านไม่ดี เช่น ความเลวร้าย ความโหดร้ายของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ แผ่นดินไหว น้ำท่วม ติ๊กถล่ม ความอดอยาก ความแห้งแล้ง เป็นต้น

1.2 คุณค่าความงามด้านสุนทรียภาพของมนุษย์

ความงาม (Beauty) เป็นคำที่ยากที่จะอธิบายหรือให้ความหมายเจาะจงครอบคลุมได้สมบูรณ์แต่ความงามเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งของมนุษย์ เพราะทำให้มีชีวิตสดชื่นรื่นรมย์ มนุษย์ได้อาศัยความรู้สึก จากการรับรู้ในเรื่องของความสวยงาม แล้วกำหนดหรือเป็นผู้ให้คุณค่าแก่สิ่งนั้น ว่ามีความงาม ปัญหาในเรื่องของความงาม จึงเกิดขึ้นเพราะการมองเห็น ความงาม แต่ละคนย่อมแตกต่างกัน เช่น การประกวดนางงามบนเวที การมองเห็นในสิ่งเดียวกันอาจมีความเห็นไม่เหมือนกัน ดังนั้น หลักเกณฑ์หรือมาตรฐานในเรื่องของความงามเป็นปัญหาที่สุนทรียศาสตร์จะต้องค้นหาความจริงว่าอะไรคือ สิ่งที่สวยงามและทรงคุณค่าแห่งความงาม

1.2.1 ความหมายของความงาม โดยมีผู้ให้ไว้ ดังนี้

เอกชัย สุนทรพงศ์ และเสาวนิตย์ แสงวิเชียร. (2529) ได้ให้ ความหมายของความงาม คือ สิ่งที่สร้างความพึงพอใจ ความชอบให้แก่จิตนั่นเอง อะไรที่สร้างความพึงพอใจให้แก่จิตไม่ว่าจะผ่านผัสสะหรือทวารใดทวารหนึ่งของอายตนะทั้งห้า ตา หู จมูก ลิ้น กาย

สุเชาว์ พลอยชุม. (ม.ป.ป.) ได้รวบรวมคำนิยามของ ความงาม ไว้ว่า Langfeld : ความงาม คือ สัมพันธภาพระหว่างสิ่งสองสิ่งคือ อินทรีย์มนุษย์กับวัตถุ (Int.Phil,p.356)

Aquinas : ความงาม คือ สิ่งที่ทำให้ความเพลิดเพลิน เมื่อเรารู้หรือเห็น ความงาม และความดี โดยเนื้อแท้แล้วเป็นอันเดียวกัน เพราะทั้งสองอย่างขึ้นอยู่กับรูปแบบ สัดส่วน ระเบียบ และความกลมกลืน.

ประเสริฐ ศิลรัตน์. (2542) ได้กล่าวถึง ความงามตามทัศนะของนักปรัชญาดังนี้

1. โฮเมอร์ (Homer) จินตกรในสมัยกรีก กล่าวว่า ความงามเป็นความมหัศจรรย์ ทั้งนี้อาจเป็นความรู้สึกที่แปลกจนไม่สามารถอธิบายได้

2. โซคราตีส (Socrates : 469–399 B.C.) ความงาม ตามทัศนะของโซคราตีสเป็นความงามแห่งจิตวิญญาณที่จะเข้าถึงความเป็นอมตะของความรัก คือ ปัญญา โดยสรุปก็คือวิธีการเข้าถึงความสมบูรณ์

3. เพลโต (Plato 427–347 B.C.) ความงาม คือ การเลียนแบบ ซึ่งแบบจะอยู่ในสากลจักรวาลหรืออยู่ในอุดมคติ ศิลปินรับรู้เข้าถึงแล้วถ่ายทอดออกมาเป็นผลงาน ศิลปกรรม

4. เซนต์ ออกุสติน (St. Augustine) ทัศนะเกี่ยวกับความงามของเซนต์ ออกุสติน คือ ความงามจะขึ้นอยู่กับเอกภาพ จำนวนความเสมอภาค สัดส่วนและความเป็นระเบียบ

5. เซนต์ โทมัส อควินาส (St. Thomas Aquinas มีความเห็นว่า ความงาม คือ ความปิติต่อการเป็นอยู่ของสิ่งที่เห็น การเห็นมีต่อการรู้คิด การรับรู้ในความงาม คือ การอย่างหนึ่ง เรื่องของความงามเป็นเรื่องที่ตกลงกันยาก และเป็นสิ่งที่ไม่อาจจะอธิบายให้ใครรับรู้ได้ซาบซึ้งเท่าที่เรารู้ บางครั้งสิ่งที่เราเห็น เราพอใจและประทับใจ แต่มีผู้ถามเราว่าทำไมเราจึงชอบและพอใจ และชอบพอใจตรงไหน มีสิ่งใดจึงทำให้เราประทับใจ อันนี้คือสิ่งที่หาคำตอบยาก เพราะความงามเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีความสนใจกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ความงาม หมายถึงการกำหนดความรู้สึกจากการรับรู้สู่จิตใจ ตามภาวะที่มีความเหมาะสมกับกาลเทศะตรงความต้องการและรสนิยมของคนส่วนใหญ่ในสังคมนั้น ๆ ดังนั้น ความงามแต่ละยุคแต่ละสมัยย่อมมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสิ่งเหล่านี้คือ สภาพสังคม ศาสนา วัฒนธรรม สภาวะจิตใจ อารมณ์ และความศรัทธา

1.2.2 ความงามของธรรมชาติ

ธรรมชาติ (Nature) คำนี้มีมนุษย์ทุกคนคงรู้และเข้าใจดีว่าหมายถึง สิ่งที่เกิดมี และเป็นอยู่ตามธรรมชาติของสิ่งนั้น ตามความหมายนี้ทำให้เกิดความคิดได้ว่า หากมนุษย์ทำความเข้าใจเกี่ยวกับคนต้นไม้ สัตว์ ทะเล หาดทราย ท้องฟ้า ป่าเขา เป็นอย่างดีแล้วก็คงจะเข้าใจธรรมชาติเป็นอย่างดีด้วย จึงถือได้ว่าเป็นคนชอบธรรมชาติ ศึกษาธรรมชาติ เพราะมนุษย์มีความสัมพันธ์กับธรรมชาติอย่างต่อเนื่องและแน่นแฟ้น แต่อีกสิ่งหนึ่งที่มนุษย์จะปฏิเสธไม่ได้ว่ามีความเกี่ยวข้องกับมนุษย์เป็นอย่างดีก็คือ สิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น เช่น การเดินร่ำ โรงงาน

อุตสาหกรรม กีฬา ภาพวาด เป็นต้น ดังนั้นจึงจำเป็นที่ควรจะต้องศึกษาธรรมชาติของมนุษย์ที่มีต่อธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นว่ามนุษย์มีท่าทีต่อสิ่งนี้อย่างไร และธรรมชาติในความเข้าใจของมนุษย์หมายความว่าถึงอะไร มีผู้ให้ความหมายของธรรมชาติไว้ ดังนี้

สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม (2541) กล่าวว่า ธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะของธรรมชาติที่มีความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงและฟื้นฟูคืนสู่สภาพเดิมได้โดยระบบของตัวเอง เช่น ป่า ท้องทุ่ง สัตว์น้ำในอุทยานต่าง ๆ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตต้นน้ำลำธาร เป็นต้น ลักษณะที่สอง คือ ธรรมชาติที่ไม่สามารถเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง และฟื้นฟูคืนสู่สภาพเดิมไม่ได้ เมื่อถูกทำลายก็จะหมดสภาพไป ได้แก่ เกาะ แก่ง ภูเขา ถ้ำ น้ำตก ทะเลสาบ แม่น้ำ หนอง คลอง บึง หาดทราย ฯลฯ และแหล่งที่มีซากดึกดำบรรพ์ เป็นต้น

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2541) ได้กล่าวว่า ธรรมชาติ คือ สิ่งที่มีชีวิต เช่น พืช สัตว์ ตลอดจนจุลินทรีย์ทั้งหลาย และสิ่งที่ไม่มีชีวิต เช่น หิน ดิน น้ำ แร่ธาตุ อากาศ ที่โบราณ เรียกว่าธาตุทั้ง 4 อันมี ดิน น้ำ ลม ไฟ มนุษย์เป็นสิ่งที่มีชีวิตอย่างหนึ่ง เป็นสิ่งมีชีวิตประเภทสัตว์ พูดอย่างเข้าใจตนเองเราถือว่า เราเป็นสัตว์ประเสริฐ เป็นสัตว์เหนือสัตว์โลกทั้งหลาย

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ธรรมชาติ คือ สิ่งที่มนุษย์ไม่ได้สร้าง เกิดขึ้นมาเองพร้อมกับโลก สุกสุกและเกิดขึ้นใหม่ได้ แบ่งออกเป็น 2 สรรพสิ่ง ได้แก่ สิ่งที่มีชีวิต และสิ่งที่ไม่มีชีวิต

ธรรมชาติมีคุณค่าทางวิชาการต่าง ๆ โดยเฉพาะสุนทรียภาพที่เกี่ยวข้องกับความงามที่เกิดขึ้นเองปราศจากมนุษย์ดัดแปลงปรุงแต่ง ดังนั้น ในธรรมชาติมีลักษณะของความงามที่แตกต่างกันเป็นเฉพาะอย่าง จึงเกิดคุณค่าทางสุนทรียภาพที่ต่างกัน ดังนี้

1.2.2.1 คุณค่าความงามที่เกิดจากการรับรู้ทางตา โดยการมองเห็นรูปทรง ได้แก่

(1) รูปทรงในธรรมชาติของสิ่งที่มีชีวิต เช่น ต้นไม้ที่มีลำต้นที่แปลกตา ดอกไม้สีสดสวยทุ่งหญ้าที่เขียวชอุ่ม สรรพสัตว์ที่มีขนสีฉูดฉาดและลวดลายสะดุดตาตามลำตัวและปีก สำหรับมนุษย์ถือว่าเป็นธรรมชาติที่มีความงามด้านสรีระเช่นเดียวกัน จึงมีการประกวดนางงามและชายงาม เป็นต้น

(2) รูปทรงธรรมชาติของสิ่งที่ไม่มีชีวิต เช่น เพชรพลอย น้ำตก ภูเขา ถ้ำที่มีหินย้อย ทะเล หาดทราย หาดหิน ดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์ เมฆ เป็นต้น

1.2.2.2 คุณค่าความงามที่เกิดจากการรับรู้ทางผิวหนังจับต้องได้

(1) สัมผัสจับต้องในธรรมชาติของสิ่งที่มีชีวิต เช่น อ่อนนุ่มของขนปุยสัตว์ ขรุขระของเปลือกไม้ การเคลื่อนไหวหรือสั่นไหวของพืชและสัตว์ ฯลฯ

(2) สัมผัสจับต้องในธรรมชาติของสิ่งที่ไม่มีชีวิต เช่น ความแข็งของหิน กลมเกลี้ยง เหลว ความเย็น ร้อน หนาวที่มากกระทบผิวหนัง เป็นต้น

1.2.2.3 คุณค่าความงามที่เกิดจากการรับรู้ทางหูได้ยินเสียง

(1) เสียงในธรรมชาติของสิ่งที่มีชีวิต เช่น นกร้อง สิ่งหัดคำราม มนุษย์พูด และร้อง เป็นต้น

(2) เสียงในธรรมชาติของสิ่งที่ไม่มีชีวิต เช่น เสียงลม คลื่นซัดหาด น้ำตก และฟ้าร้อง

1.2.2.4 คุณค่าความงามที่เกิดจากการรับรู้ทางตามองเห็นการเคลื่อนไหว

(1) การเคลื่อนไหวในธรรมชาติของสิ่งที่มีชีวิต เช่น คนเดิน ม้าวิ่ง ปลาว่ายน้ำ ต้นไม้ต้องลม นกบิน ฯลฯ

(2) การเคลื่อนไหวในธรรมชาติของสิ่งที่ไม่มีชีวิต เช่น น้ำไหล เม็ดฝนที่ตก จากฟ้า หยดน้ำค้าง พระอาทิตย์ขึ้นและลับขอบฟ้า ฯลฯ

พอจะทราบแล้วว่า ธรรมชาติเป็นแหล่งทรัพยากรแห่งความเพลิดเพลินยินดีของมนุษย์ และหากเราจะทบทวนให้ว่าเหตุใดที่ทำให้เกิดความรู้สึกเพลิดเพลินยินดีก็จะได้คำตอบว่า เพราะมนุษย์เห็นสิ่งต่าง ๆ มีความกลมกลืนกัน มีส่วนประกอบที่เหมาะสมแก่กัน ในธรรมชาติเกิดเป็นความรู้สึกงดงามและความงามของธรรมชาติบางประเภทก็เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว บางประเภทก็เปลี่ยนแปลงอย่างช้า ๆ ขึ้นอยู่กับสภาพภูมิศาสตร์และการกระทำของมนุษย์ อย่างไรก็ตามความงามที่มีอยู่ในธรรมชาติเป็นความงามที่บริสุทธิ์มีคุณค่าทางสุนทรียภาพ อันเป็นเอกลักษณ์หรือสัญลักษณ์ของท้องถิ่น ที่สร้างความประทับใจและมีความสุขเมื่อได้สัมผัสรับรู้

กล่าวโดยสรุป ธรรมชาติเสมือนทรัพยากรทางความคิดที่ทำให้มนุษย์เกิดความรู้ ความเข้าใจสามารถสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ขึ้นมา ธรรมชาติช่วยให้มนุษย์มีความสุข สดชื่นมีชีวิตชีวา ทำให้มนุษย์รับรู้และเป็นแหล่งบันดาลใจที่ผลักดันให้มนุษย์สร้างสรรค์งานศิลปะ แต่ปัจจุบันนี้ ความงามของธรรมชาติถูกทำลายลดคุณค่า ความงามและประโยชน์ลง เนื่องจากสภาวะทาง ธรรมชาติและการกระทำของมนุษย์ เช่น ถูกรบกวน ฝน ลม แผ่นดินไหว การระเบิดหิน การทำเหมืองแร่ และการก่อสร้าง เป็นต้น ดังนั้นมนุษย์ควรช่วยกันบำรุงรักษาธรรมชาติไว้ให้คงอยู่นานที่สุด เพื่อประโยชน์ที่มนุษย์จะได้รับตลอดไป

1.2.3 ความงามของสิ่งแวดล้อม

พอเข้าใจแล้วว่า ธรรมชาติ เป็นสิ่งที่มนุษย์ไม่ได้สร้าง เป็นสรรพสิ่งที่เกิดขึ้นเองพร้อมกับโลก เช่น มนุษย์ สัตว์ พืช แร่ธาตุ เชื้อโรค สุนัขลายและเกิดขึ้นมาได้ ธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นลักษณะใด ล้วนมีอิทธิพลต่อชีวิตมนุษย์ เป็นตัวกำหนดการดำรงชีวิตและคุณภาพชีวิตมนุษย์ในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านความรู้และความเบิกบานใจ เป็นตัวกระตุ้นให้มนุษย์เกิดการ

เปลี่ยนแปลงทางความคิด จนกลายเป็นเหตุให้มนุษย์สร้างสิ่งต่าง ๆ ขึ้น และสิ่งที่มนุษย์สร้างทั้งหมดรวมกับธรรมชาติเราเรียกว่า สิ่งแวดล้อม (Environment)

สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. (2541) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง มนุษย์กับสิ่งต่าง ๆ ที่มีชีวิตทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำรงชีวิตให้สมดุล

มีชัย วรสายัณห์. (2535) ได้ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อมว่า หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ เช่น ดิน น้ำ อากาศ ภูเขา ฯลฯ และที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ถนน สะพาน โรงงานอุตสาหกรรม ฯลฯ ทั้งที่สามารถมองเห็นได้และไม่สามารถมองเห็นได้ เช่น ขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรม ความเชื่อ ฯลฯ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2525) ได้ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อมว่า สิ่งต่าง ๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพและชีวภาพที่อยู่รอบตัวมนุษย์ซึ่งเกิดขึ้นโดยธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์ได้ทำขึ้น

ตามความหมายที่กล่าวมา ทำให้เกิดความคิดได้ว่า สิ่งที่อยู่รอบตัวมนุษย์คือสรรพสิ่งต่าง ๆ ของธรรมชาติมีทั้งสิ่งที่มีชีวิต เช่น มนุษย์ สัตว์ พืช ฯลฯ และสิ่งที่ไม่มีชีวิต เช่น ภูเขา แม่น้ำ น้ำตก ฯลฯ ส่วนความหมายทางสังคม ก็คือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น มีตัวตนเป็นรูปธรรมสามารถมองเห็นลักษณะรูปทรงได้ เช่น บ้าน อาคาร ภาพเขียน ภาพปั้น สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ และสิ่งที่ไม่มิตัวตนเป็นนามธรรมไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปทรงได้ เช่น เสียง กลิ่น รสชาติ อากาศ เป็นพิษและระบบระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคมแต่ละยุคแต่ละสมัย แล้วแต่มนุษย์ในชุมชนนั้นจะจัดตั้งและร่างกฎเกณฑ์ขึ้นใช้และเป็นที่ยอมรับในสังคมนั้น ๆ ด้วยเหตุนี้

กล่าวโดยสรุปพอสรุปได้ว่าสิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวมนุษย์ประกอบด้วย 2 สิ่ง ได้แก่ สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ และสิ่งที่มนุษย์ไม่ได้สร้างขึ้น (ธรรมชาติ)

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบางครั้งมนุษย์ให้ความหมายคล้ายกัน ความงามก็เช่นเดียวกัน บางครั้งมนุษย์ไม่สามารถแยกแยะระหว่างความงามของธรรมชาติ และความงามของสิ่งแวดล้อมออกจากกันได้ ความงามทั้งสองอย่างนี้มีลักษณะสอดคล้องและเกี่ยวเนื่องกันอยู่ตลอด การพิจารณาความงามของธรรมชาติและ ความงามของสิ่งแวดล้อมต้องพิจารณาเป็นเฉพาะ แต่ละบรรยากาศ หรือแต่ละสถานการณ์ เพราะโครงสร้างแต่ละชนิดมีไม่เหมือนกัน องค์ประกอบหรือส่วนประกอบก็ต่างกัน จะเอามาเปรียบเทียบกันไม่ได้ แต่สิ่งหนึ่งที่มนุษย์ได้รับจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็คือความงามที่สมบูรณ์เฉพาะตัว เวลาเรามองบรรยากาศผิวน้ำทะเลอันวิ้งว้างที่ปราศจากสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น เราเรียกว่า ความงามของธรรมชาติ แต่ถ้าเรามอง

ทะเลมูมที่มีบรรยากาศที่มีเรือ ท่าเรือ และหมู่บ้านชาวประมงที่อยู่ริมทะเล สิ่งเหล่านี้ คือ ความงามของสิ่งแวดล้อม ความงามของสิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องอาศัยสิ่งที่มีมนุษย์สร้างและที่เป็น ธรรมชาติ ผสมผสาน ให้เกิดความงามที่มนุษย์รับรู้ในแต่ละมุมมอง จึงเกิดคุณค่าทางสุนทรียภาพ ของสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1.2.3.1 คุณค่าความงามที่มีมุมมอง เป็นการมองโครงสร้างรูปทรงของสิ่งที่มีมนุษย์ สร้างขึ้นเป็นหลักหรือจุดเด่น มีส่วนประกอบของธรรมชาติเป็นจุดรองช่วยเสริม เช่น บรรยากาศ ยามเช้าที่สะพานพระราม 9 มีรถสัญจรไปมา ท้องฟ้าสดใสไร้เมฆ ด้านล่างมีแม่น้ำเจ้าพระยาที่มี เงามสะพานตกทอดบนผิวน้ำถือว่าเป็นความงามของสิ่งแวดล้อม (ถ้ามุมมองโครงสร้างธรรมชาติ เป็นหลักหรือจุดเด่น เรียกว่า ความงามของธรรมชาติ)

1.2.3.2 คุณค่าความงามที่เกิดจากการสัมผัส จับต้องพื้นผิวรูปทรงของสิ่งที่มีมนุษย์ สร้างเป็นหลัก เช่นผิวเรียบของผิวกระจก ผิวนิ่มของฟองน้ำ ผิวหยาบของกระดาษทราย ผิวเหนียว หนืดของครีม เป็นต้น

1.2.3.3 คุณค่าความงามที่เกิดจากเสียงที่ไม่ใช่เสียงจากธรรมชาติ เช่น เสียงวูด รถไฟ เครื่องยนต์ วิหุญ เสียงปิดประตู นกหวีด เป็นต้น

1.2.3.4 คุณค่าความงามที่เกิดจากการเคลื่อนไหว ซึ่งมี 2 ประการ คือ

(1) การเคลื่อนไหวจากธรรมชาติ จะทำให้สิ่งที่มีมนุษย์สร้างเคลื่อนไหวตาม เช่น ลมพัดถุงพลาสติกปลิวหมุนในอากาศ สายน้ำไหลพัดพาเรือหาปลาเคลื่อนอย่างช้า ๆ

(2) การเคลื่อนไหวจากสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นเช่น ความเร็วของรถ เครื่องบิน ใบพัดลมที่หมุน

กล่าวโดยสรุป สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว นอกจากจะเป็นที่อยู่อาศัย และแหล่ง ความรู้ด้านต่าง ๆ ของมนุษย์แล้ว สิ่งแวดล้อมยังเป็นแหล่งความงาม ที่ทำให้มนุษย์เกิดความรู้สึก สบายใจ เบิกบานใจในความสวยงาม ที่ได้รับรู้ไม่ว่าจะเป็น เรือหาปลาในท้องทะเล หมู่บ้าน ชาวประมง ท่าเรือ ตลาดน้ำ ชุมชนบ้านเรือน เป็นต้น สิ่งสวยงามเหล่านี้ก่อให้เกิดสุนทรียภาพ ที่สิ่งแวดล้อมได้สร้างสรรค์ขึ้น

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสูงขึ้น ประชากรมนุษย์ก็เพิ่มจำนวน มากปัญหาที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ ในการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย และขาดความ รับผิดชอบก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและปัญหาอื่น ๆ เช่น ความเสื่อมโทรมของป่า ดิน น้ำ แร่ธาตุ สัตว์ พืช อากาศ จึงเกิดมลภาวะเป็นพิษและส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศวิทยา ฉะนั้น มนุษย์ควรช่วยกันพิทักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อมเพื่อให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมกลับคืนมาโดย สมบูรณ์และสืบไป

1.3 มนุษย์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.3.1 ความหมายของมนุษย์

คำว่า คน หรือ มนุษย์ เป็นคำนิยามที่ใช้เรียกสิ่งเดียวกัน มีความหมายอย่างไรและมีสิ่งใดเป็นองค์ประกอบ ล้วนเป็นคำถามที่ต้องค้นหาคำตอบทั้งสิ้น

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525) ให้ความหมาย มนุษย์ ว่า สัตว์ที่รู้จักใช้เหตุผล สัตว์ที่มีจิตใจสูง

คณะกรรมการวิชามนุษย์กับธรรมชาติ (2529) กล่าวถึง มนุษย์ ในสาขามนุษยศาสตร์ว่ามนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐหรือสัตว์ที่มีจิตใจสูง ในสาขาสังคมศาสตร์ ก็กล่าวว่ามนุษย์เป็นสัตว์สังคมและในสาขาวิทยาศาสตร์ ก็จัดมนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตชนิดหนึ่งในอาณาจักรสัตว์

สรุป มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตในธรรมชาติ มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ร่างกายและจิตใจ มีความรู้สึกรับรู้ มีเหตุผลและมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ มากกว่าสัตว์อื่น

1.3.2 มนุษย์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เมื่อมนุษย์เกิดมามีชีวิตสืบตามานโลกและเริ่มจำความได้ หลังจากได้เห็นบิดามารดา และเพื่อนมนุษย์ด้วยกันแล้ว มนุษย์ก็มองเห็นสรรพสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นธรรมชาติ เช่นภูเขา ดิน หิน แร่พืช ฯลฯ พร้อมกับสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นอีกจำนวนมากได้แก่ สะพาน โบสถ์วิหาร ยานพาหนะบ้าน และสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ดังนั้น มนุษย์ควรจะเรียนรู้ และเข้าใจสิ่งที่กล่าวมาแล้วให้ถ่องแท้ เพราะสิ่งเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับมนุษย์ตลอดไปดังคำกล่าวของ ระเบิด ไซดริก. (2536) ว่า “มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ และเป็นสิ่งแวดล้อมแก่กันและกันที่สำคัญที่สุด” เพื่อให้รู้และเข้าใจธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น มนุษย์ได้รับประโยชน์และโทษจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหลายรูปแบบ เช่น อากาศหายใจ น้ำดื่ม น้ำใช้ เครื่องนุ่งห่ม น้ำท่วม ภูเขาไฟระเบิด สิ่งเหล่านี้ทำให้มนุษย์พยายามทำทุกวิถีทางเพื่อจะชนะธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มนุษย์ชื่นชมต่อความงามของภูเขา ต้นไม้ สัตว์อุทยาน ฯลฯ มนุษย์รับรู้รูปทรงของสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนกฎเกณฑ์โครงสร้างของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ในความคิดเห็นของมนุษย์ มนุษย์จึงพอเข้าใจในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อมนุษย์ ดังนี้

1.3.2.1 ผลทางด้านร่างกาย มนุษย์มีความอยากรู้อยากเห็น ชอบแสวงหา รู้จักสังเกตธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงมีความต้องการ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค คือ ปัจจัย 4 นั่นเอง ที่ทำให้มนุษย์ดำรงชีพอยู่ได้

1.3.2.2 ผลทางด้านจิตใจและอารมณ์ มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ และความหวาดกลัวที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด ชอบเปลี่ยนแปลง ค้นคว้า ทดลอง สร้างสรรค์สิ่งทดแทนความเชื่อในสังคม รู้จักรักสวยรักงาม มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ต้องการความอบอุ่น การพักผ่อนหย่อนใจ ความก้าวหน้า ความสามัคคีและรู้คุณค่าทางสุนทรียภาพที่ทำให้อารมณ์มนุษย์ สดชื่นเบิกบาน

สรุปได้ว่า มนุษย์ เรียนรู้โดยการสังเกตธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อตอบสนองทางด้านจิตใจอารมณ์ และร่างกาย สิ่งที่มนุษย์สัมผัสรับรู้ สามารถตอบสนองความต้องการของมนุษย์ได้ ก็เกิดความพอใจและรู้สึกประทับใจ สำหรับสิ่งที่ไม่สัมผัสรับรู้ ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของมนุษย์ได้ ก็เกิดความไม่สบายใจ มีความรู้สึกสะท้อนใจ

1.3.3 มนุษย์กับการสร้างสรรค์งานศิลปะ

มนุษย์เกิดมามีประสาทสัมผัสรับรู้ที่ดี มีเหตุผล มีพัฒนาการในด้านความคิดต่างจากสัตว์อื่นทั่วไป ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จึงเป็นพฤติกรรมอันสำคัญของมนุษย์ที่แสดงออกเพื่อสนองความต้องการอยากรู้ อยากเห็น เมื่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้สร้างให้มนุษย์ได้อยู่ร่วมกันเป็นหมู่เป็นคณะ มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีความรู้สึกประทับใจและสะท้อนใจในสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ความรู้สึกประทับใจและสะท้อนใจเป็นลักษณะพิเศษของแต่ละบุคคลซึ่งไม่เหมือนกัน ความคิดสร้างสรรค์ที่ถ่ายทอดออกมา จึงมีความแตกต่างกันในด้านรูปแบบวัสดุวิธีการเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของมนุษย์

การสร้างสรรค์งานศิลปะนับว่าเป็นการกระทำอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่แสดงออกโดยมีหลักการและเหตุผล ดังนี้

1.3.3.1 ความประทับใจ เกิดจากการสัมผัสรับรู้ทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แล้วเกิดแรงบันดาลใจสร้างสรรค์ศิลปะ เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ได้แก่

(1) สมองความต้องการด้านจิตใจ อารมณ์ ความเชื่อ ศาสนาและวัฒนธรรม ผลงานจะแสดงออกทางความงาม ความปิติยินดี ประณีต สงบเยือกเย็น กลมกลืนกับความเชื่อในสิ่งที่ประทับใจ

(2) สมองความต้องการด้านร่างกาย ผลงานจะออกมาในรูปแบบของประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวันเป็นหลัก เพื่อความสะดวกสบาย ปลอดภัยและความอุดมสมบูรณ์ในสังคม

1.3.3.2 ความสะท้อนใจ เกิดจากการสัมผัสรับรู้ทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สร้างสรรค์งานศิลปะเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ด้านสนองความต้องการด้านจิตใจและอารมณ์ รูปแบบของผลงานจะแสดงออก คือ

(1) สะท้อนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สะท้อนใจ เช่น ความแห้งแล้ง น้ำท่วม ความตาย ผิดหวัง ความสูญเสียและเศร้าโศก ตีกล่อมความเสื่อมโทรมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและอุบัติเหตุต่าง ๆ เป็นต้น

(2) สะท้อนสังคมที่เป็นอยู่ในทุก ๆ ด้านที่มนุษย์ได้สัมผัสรับรู้ และได้เห็นถึงความสะท้อนใจ ได้แก่ เรื่องความเชื่องมง่าย ความอดอยาก การค้าประเวณี การรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด ความเสื่อมโทรมของสังคม ศาสนา วัฒนธรรม และการเมืองการปกครอง เป็นต้น

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นแหล่งทรัพยากรอันสำคัญของศิลปะ กระตุ้นให้มนุษย์เกิดแรงดลใจในการสร้างสรรค์ศิลปะทุกแขนงและเป็นแหล่งรวบรวมความรู้สาขาต่าง ๆ นานัปการ ศิลปะเป็นผลของการถ่ายทอดธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมนุษย์สร้างขึ้น เพื่อมนุษย์ด้วยกันเอง

สรุปได้ว่า สิ่งที่อยู่ว่าเป็นศิลปะตรงข้ามกับธรรมชาติ เพราะศิลปะมนุษย์เป็นผู้สร้างสรรค์ และธรรมชาติเราไม่ทราบว่ามีใครเป็นผู้สร้าง เกิดมาก็เห็นมีอยู่แล้ว ดังมีคำกล่าวอยู่ประโยคหนึ่งซึ่งไม่ทราบที่มา แต่มีความเห็นเป็นสากล คือ " ศิลปะไม่ใช่ธรรมชาติ " เพราะมีบางท่านเข้าใจว่า ความงามของธรรมชาติเป็นความงามของศิลปะ และมักจะประสบปัญหาเกี่ยวกับความหมายของคำว่า "ศิลปะ"

1.4 ศิลปะด้านสุนทรียภาพ

1.4.1 ความหมายของศิลปะ

คำนิยามของคำว่า ศิลปะ มีผู้ให้คำจำกัดความไว้มากมายหลายความหมายด้วยกัน ความหมายของคำว่า ศิลปะ จึงไม่มีความหมายที่แน่นอนและถูกต้องรัดกุมนัก เพราะศิลปะเป็นสิ่งที่ตอบสนองความต้องการในชีวิต สังคมและสิ่งแวดล้อม ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา สังคมและชีวิตในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ จึงเป็นตัวการสำคัญ ในการกำหนดคำจำกัดความของศิลปะ ด้วยเหตุนี้ คำนิยามของศิลปะที่ตายตัวแน่นอน ใช้ได้เสมอในทุกกาลเวลาและสถานที่ย่อมไม่มี ดังคำกล่าวของ สุชาติ สุทธิ. (2540) ได้กล่าวคำว่า ศิลปะ ว่าบ้านเรามักจะนำมาใช้กันกว้างขวาง จนกระทั่งความหมายอันแท้จริงบิดเบือนไป เช่น ศิลปะในการทำอาหาร ศิลปะการต่อสู้ ศิลปะการป้องกันตัว ศิลปะการขับรถ เป็นต้น ตามที่ยกตัวอย่างมานั้นถ้าเป็นประเทศอื่น มักจะเรียกว่า เทคนิค เช่น เทคนิคการทำอาหาร เทคนิคการขับรถ แต่บ้านเราถือว่าเป็นศิลปะหมด อันนี้คือข้อสังเกตถึงความแตกต่างกัน ซึ่งว่าไปแล้วเทคนิคก็คือ วิธีการนั่นเอง นอกจากนี้ยังมีผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะได้ให้ความหมาย ศิลปะ ไว้ ดังนี้

สุชาติ เถาทอง. (2532) ได้รวบรวมความหมายของศิลปะไว้ คือ การเลียนแบบธรรมชาติ (Art is the imitation of nature) เป็นคำนิยามที่เก่าแก่ที่สุดที่อริสโตเติล. (Aristotle 384 : 322 B.C.) นักปราชญ์ชาวกรีกเป็นผู้ตั้งขึ้น และเวอร์อง Eugene Veron. เป็นผู้ให้ความหมายว่าการแสดงออกทางอารมณ์ของบุคลิกภาพของมนุษย์ (Art is the emotional expression of human personality)

ศิลปะ พีระศรี. (2527) ได้ให้ความหมายของ ศิลปะ ไว้ว่า งานอันเป็นความพากเพียรของมนุษย์ ซึ่งต้องใช้ความพยายามด้วยมือและด้วยความคิด

วนิดา ชำเชียว. (2543) ได้กล่าวเกี่ยวกับ ศิลปะ มาจากคำว่า " ลิปะ" เป็นภาษาบาลี ที่มีความหมายต่อไปนี้

- การแสดงออกซึ่งความคิดของมนุษย์
- สื่อที่ใช้ติดต่อกัน
- การแสดงออกถึงบุคลิกภาพอันสำคัญของมนุษย์
- การแสดงออกซึ่งฝีมืออันยอดเยี่ยม
- การสร้างสรรค์ความงามและความคิด ฯลฯ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525) ได้ให้ความหมาย ศิลปะ ว่าหมายถึง ฝีมือทางการช่าง การแสดงออกซึ่งอารมณ์สะท้อนใจให้ประจักษ์เห็น

คำนิยามความหมายของ ศิลปะ มีอยู่ในหนังสือหรือตำราหลายเล่ม ที่หยิบยกมาประมวลเข้ากับคำนิยามที่มีอยู่ ก็ถูกต้องตามเหตุผลของผู้ที่ให้คำนิยามนั้น ๆ จึงพอแยกประเด็นสำคัญ ๆ ของศิลปะกล่าวไว้ในคำนิยามมาวิเคราะห์ได้ ดังนี้

1.4.1.1 กล่าวถึงธรรมชาติโดยมุ่งเน้นที่การเลียนแบบธรรมชาติ จะเห็นได้ว่าจากอดีตถึงปัจจุบันมนุษย์ยังอาศัยธรรมชาติถ่ายทอดความรู้สึกออกมาเป็นงานศิลปะ การเลียนแบบธรรมชาติก็คือการถ่ายทอดจากรูปทรงและเสียง ฯลฯ จากธรรมชาติ บางครั้งการถ่ายทอดไม่จำเป็นต้องเหมือนธรรมชาติทั้งหมด ในอดีตกาลมนุษย์ผูกพันเกี่ยวข้องกับธรรมชาติอยู่เสมอ อาศัยอยู่ในถ้ำล่าสัตว์เป็นอาหาร และมักเชื่อว่า ธรรมชาตินั้นมีอำนาจเหนือกว่ามนุษย์ เช่น ฝนตก พายุและฟ้าผ่า น้ำท่วม ลมพายุ ฯลฯ ทำให้มนุษย์เกิดการเรียนรู้และรับรู้ความเป็นไปในธรรมชาติด้านต่าง ๆ เช่น เลียนเสียงร้องและท่าทางของสัตว์ รวมทั้งรูปทรงและรสชาติของพืชและสัตว์ จากความประทับใจและสะท้อนใจในธรรมชาติ จึงเป็นสิ่งเร้าให้มนุษย์สร้างสรรค์งานศิลปะ โดยอาศัยธรรมชาติเป็นต้นแบบต่างกับปัจจุบันมนุษย์อาศัยในธรรมชาติลดน้อยลง กลับพึ่งพาสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการดำรงชีวิตอยู่ การถ่ายทอดรูปแบบงานศิลปะจึงออกมาในลักษณะความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ที่มีรูปแบบตัดทอนและเพิ่มเติมในสิ่งที่ธรรมชาติให้มากเกินไปและขาดหายไปให้เต็ม ผสมผสานแม่แบบจากสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว เพราะในชีวิตประจำวันมนุษย์ยังต้องการธรรมชาติอยู่โดยเฉพาะเรื่องของความงาม

1.4.1.2 กล่าวถึงมนุษย์โดยมุ่งเน้นพฤติกรรมของมนุษย์ ที่แสดงออกทางอารมณ์และร่างกาย ในการสร้างสรรค์ศิลปะ อันเกิดจากความพากเพียรพยายามด้วยฝีมือและความคิด เป็นที่ทราบกันดีว่ามนุษย์มีประสาทสัมผัสรับรู้ต่างกัน มีความประทับใจ อารมณ์เบิกบานร่างกาย จะกระโดดโลดเต้น สะเทือนใจอารมณ์จะเศร้าโศกร่างกายจะซึมเศร้าเหงาหงอย ความว้าวุ่น กังวล หวาดกลัวร่างกายจะเกิดอาการกระสับกระส่ายไม่สบายใจ สิ่งเหล่านี้คือพฤติกรรมของมนุษย์ ในการแสดงออกที่ไม่เหมือนกัน ศิลปะก็เช่นเดียวกัน ใครซาบซึ้งและรับรู้ในกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในแต่ละด้านได้ดี การแสดงออกทางอารมณ์ ความคิดและฝีมือก็ติดตาม เช่น เรียนรู้ การดำรงชีวิตของมนุษย์ในแต่ละวันว่าต้องการความสุขและความสะดวกสบายด้านใดบ้าง จะได้สร้างงานศิลปะเพื่อตอบสนองของมนุษย์ในด้านนั้น

1.4.1.3 กล่าวถึงความงามและความคิด โดยมุ่งเน้นที่ผลผลิตของผลงานที่สร้างสรรค์ต้อง แสดงออก ด้วยความคิดและสติปัญญาอันล้ำเลิศของมนุษย์ มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่รู้จักการ จัดลำดับความคิดเป็นขั้น ตอน มนุษย์มีพัฒนาการและการเคลื่อนไหวทั้งร่างกายและสติปัญญา รู้จักปรับปรุงแก้ไขผลผลิตให้มีคุณค่า และสร้างกระบวนการเรียนรู้เรื่องของความงาม ประโยชน์ใช้ สอย อดีตมนุษย์สร้างสรรค์ศิลปะโดยอาศัยรูปแบบจากสิ่งที่ตามองเห็นในธรรมชาติ ส่วนความงาม เรียนรู้จากรูปทรงที่เหมือนหรือใกล้เคียงธรรมชาติ เครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันวัสดุจาก ธรรมชาติเป็นบรรทัดฐาน ต่อมามนุษย์พัฒนาความคิดและรูปแบบการแสดงออกในการ สร้างสรรค์ความงามได้จากเส้น สี แสงเงา โดยตัดทอนจากสิ่งที่มองเห็นเพิ่มแนวความคิดที่แปลก และใหม่เครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน เปลี่ยนจากวัสดุจากธรรมชาติซึ่งลดจำนวนลง มาสร้างสรรค์ด้วยวัสดุที่ทันสมัยจากการสังเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์และอุตสาหกรรมแทน ดังนั้น ผลผลิตของศิลปะจึงมีความงามและความคิดสร้างสรรค์ที่แตกต่างกันและเปลี่ยนแปลงไป ตามยุคสมัย

1.4.1.4 กล่าวถึงสื่อที่ติดต่อกัน โดยมุ่งเน้นความเข้าใจ และการรับรู้ระหว่างมนุษย์ต่อ มนุษย์ มนุษย์ต่อผลผลิตที่สร้างสรรค์เป็นศิลปะ พูดอีกนัยหนึ่งก็คือ มนุษย์สร้างศิลปะเพื่อให้มนุษย์ด้วยกันรับรู้ และเข้าใจในความหมายนั้น ๆ ในทางประวัติศาสตร์ศิลปะมีความเชื่อค่อนข้างแน่ว่า มนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์พยายามเลียนแบบท่าทางและเสียงจากสัตว์ เพื่อเป็นการสื่อ ความหมายซึ่งกันและกันจากการสังเกต ทำให้รู้ว่าสัตว์บางชนิดเดินตามกันโดยไม่หลงทาง เพราะมีกลิ่นเป็นสัญลักษณ์ให้ติดตามฝูง มนุษย์จึงเปล่งเสียงโห่ หรือหูกิ่งไม้ทำท่าหนี เพื่อเป็น สัญลักษณ์ สื่อความหมายกันในเวลาเข้าป่าล่าสัตว์ จนกระทั่งต่อมามนุษย์รู้จักสร้างภาพเขียนเป็น สัญลักษณ์สื่อความหมายติดต่อกันและกัน เช่น อักษรภาพเฮียโรกลิฟฟิค (Hieroglyphic) ซึ่งเป็น

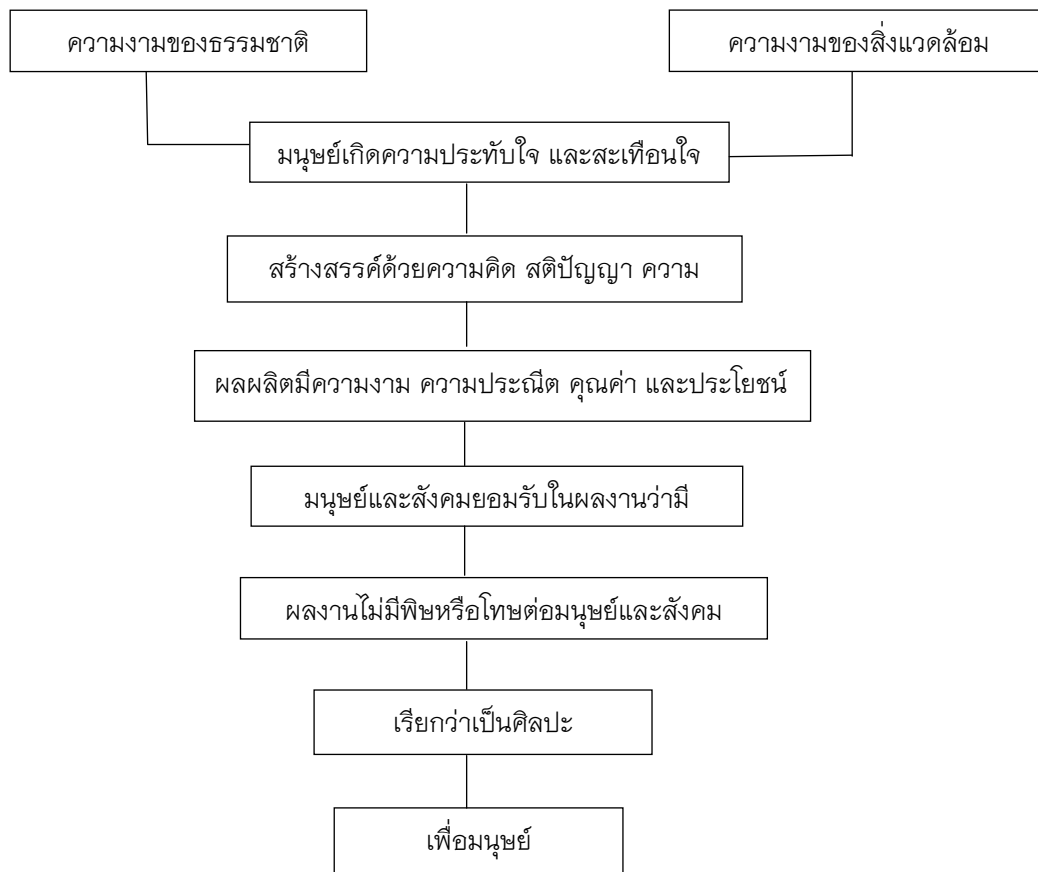
อักษรภาพของชาวอียิปต์โบราณ ที่ใช้ติดต่อสื่อความหมายระหว่างมนุษย์ต่อมนุษย์ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าศิลปะเมื่อสร้างสรรค์ขึ้นมาย่อมเป็นสื่อในความหมาย ที่ให้มนุษย์ด้วยกันได้รับรู้และเข้าใจได้ดี

จากอักษรภาพที่เป็นสัญลักษณ์สื่อภาษาของคนในยุคหนึ่ง ที่ทำให้เข้าใจซึ่งกันและกัน ยังสามารถเป็นสื่อความหมายให้คนยุคหลัง ๆ ได้รู้และเข้าใจในวิถีชีวิตของชนชาวโอยคุปต์มากขึ้น อันนี้เป็นความเข้าใจและรับรู้ระหว่างมนุษย์ต่อมนุษย์ ส่วนสื่อความหมายที่มนุษย์จะเข้าใจในผลงานศิลปะ อันนี้เป็นเรื่องของการสื่อระหว่างผู้สร้างและผู้ดู ดูอย่างไรจะเข้าใจ และดูอย่างไรจึงจะทราบความหมาย จากอดีตสื่อความหมายระหว่างผู้สร้างและผู้ดูมักไม่มีปัญหาเพราะรูปแบบสื่อของศิลปะจะเป็นรูปทรงตามที่ตามองเห็น ผู้ดูก็คุ้นเคยพบเห็นบ่อย ๆ จึงเข้าใจรูปแบบได้ง่าย แต่ปัจจุบันศิลปะเปลี่ยนแปลงแนวความคิด รูปแบบ และวัสดุวิธีการใหม่ ๆ เป็นสื่อความหมายที่ผู้สร้างต้องการแสดงออกสลับซับซ้อนมากขึ้น โดยใช้เส้น สี รูปร่าง รูปทรง แสงเงา ผสมผสานกัน จนบางครั้งไม่สามารถแยกแยะออกว่าเป็นรูปร่างหรือรูปทรงอะไร ศิลปินมีความกล้าแสดงออกโดยไม่คำนึงถึงผู้ชม สร้างความสับสนให้แก่ผู้ดูในเนื้อหาเรื่องราวและยากที่จะเข้าใจ แต่สิ่งหนึ่งที่ผู้สร้างมักจะไม่ละทิ้งไปจากผลงาน และผู้ดูก็ยังเข้าใจสื่ออันนี้ได้ดี คือ ความงามความประณีตและมีประโยชน์ที่ทำให้มนุษย์นิยมชมชอบและเป็นสื่อความหมายให้สังคมนั้น ๆ ยอมรับ

จากการวิเคราะห์คำนิยามที่กล่าวมา จึงพอสรุปเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของศิลปะได้ดังนี้

- (1) มนุษย์ประทับใจ และสะท้อนใจในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (2) มีความคิด สติปัญญา และความวิริยะของมนุษย์ในการสร้างสรรค์
- (3) ผลผลิตมีความงาม ความประณีต คุณค่า และประโยชน์ของผลงาน
- (4) ความนิยมชมชอบของมนุษย์ในผลงานที่มีประโยชน์มากกว่าให้โทษ

สรุป **ศิลปะ** คือ สิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น ด้วยความประทับใจ และสะท้อนใจจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยหลักเกณฑ์ 4 ข้อ ได้แก่ 1. ต้องเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างด้วยสติปัญญาปกติ 2. มีความงาม ประณีต คุณค่า และมีประโยชน์ต่อมนุษย์ 3. มนุษย์และสังคมยอมรับ และ 4. ไม่มีพิษภัยต่อมนุษย์และสังคมนั้น ๆ

ภาพที่ 10.1 แสดงแผนภูมิการสร้างสรรคผลงานศิลปะของมนุษย์เพื่อมนุษย์

1.4.2 ผลงานของมนุษย์ที่เป็นศิลปะ

ในโลกนี้มีทั้งธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นทั้ง 2 สิ่งนี้มีอยู่มากมายด้วยกัน มีประโยชน์และโทษต่อมนุษย์ควบคู่กันไป สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมานั้นมากมายหลายรูปแบบจนนับไม่ได้ ดังนั้นสิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นมา จะเป็นศิลปะได้หรือไม่ ต้องยึดหลักตามเหตุผลของคำนิยามที่ให้ไว้ 4 ข้อ ดังนี้

1.4.2.1 ดังที่กล่าวไว้ว่า ความงามตามธรรมชาติมิใช่ความงามของศิลปะ หรือ ศิลปะไม่ใช่ธรรมชาติศิลปะ คือ สิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น โดยเน้นความหมายที่มนุษย์เป็นผู้สร้างศิลปะเท่านั้น สัตว์ต่าง ๆ ไม่สามารถสร้างศิลปะขึ้นมาได้ เหตุผลเพราะสรรพสัตว์ต่าง ๆ ขาดวิวัฒนาการทางสมอง ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบของงานศิลปะ สัตว์ต่าง ๆ ดำเนินชีวิตอยู่ได้ด้วยสัญชาตญาณของมันเอง การกระทำต่าง ๆ เกิดขึ้นมาเองโดยไม่มีผู้ใดสั่งสอน

หากมีผู้ถามว่า ภาพเขียนของสิ่ง ที่แสดงการบ้ายสีอย่างสลับซับซ้อน มองดูแล้วคล้ายงานศิลปะแบบนามธรรม (Abstract Art) ของศิลปินสมัยใหม่จะถือว่าเป็นงานศิลปะได้หรือไม่ ตอบว่าไม่เป็น งานศิลปะ เพราะว่าภาพเขียนของสิ่งปราศจากความคิดริเริ่ม และภาพเขียนของสิ่งไม่มี

วิวัฒนาการ และ ถ้ามองว่า การเล่นเกมละครสัตว์เป็นศิลปะหรือไม่ ตอบว่า ไม่เป็นศิลปะ เพราะการกระทำของสัตว์เกิดจากการวางเงื่อนไขต่าง ๆ ของมนุษย์ เช่น การแสดงช้างที่จังหวัดสุรินทร์ เมื่อช้างเล่นหรือกระทำตามที่มนุษย์ต้องการก็จะได้รับกล้วยเป็นอาหาร ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่มนุษย์ตั้งไว้ หรือถ้าช้างทำไม่ได้ตามที่มนุษย์ต้องการช้างต้องเจ็บตัวกับของจ้าวที่มนุษย์วางเงื่อนไขไว้ บางครั้งการกระทำของสัตว์ก็ขาดการวางเงื่อนไขเนื่องจากสัตว์ทำซำบอย ๆ เกิดความเคยชินก็สามารถกระทำหรือแสดงได้ แต่การแสดงของสัตว์ขาดการพัฒนาการในการแสดง สัตว์มักจะแสดงรูปแบบเหมือนเดิม เพราะฝึกมาเช่นไรจะกระทำหรือแสดงเรื่องราวเช่นนั้นซ้ำ ๆ กัน ต่างกับมนุษย์ที่สามารถแสดงรูปแบบได้เป็นร้อยเป็นพันรูปแบบ เพราะมนุษย์มีวิวัฒนาการทางสมองเหนือกว่าสัตว์อื่น ๆ มนุษย์มีระบบระเบียบ กฎเกณฑ์ ความคิด จินตนาการ ฯลฯ ดีกว่าสัตว์ทั่วไป

ฉะนั้น เหตุผลที่หนึ่ง มนุษย์เท่านั้นที่เป็นผู้สร้างศิลปะ ในขณะที่มนุษย์กำลังสร้างสรรค์ผลงานชิ้นนั้นขึ้นมา มนุษย์ผู้นั้นต้องมีสติสัมปชัญญะปกติ ไม่มีจิตฟั่นเฟือนวิปริต วิกฤจจริต หรือมัวมากับยาเสพติดจนเสียสติคลุ้มคลั่งควบคุมจิตใจและอารมณ์ไม่ได้ การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเป็นเรื่องละเอียดลออ มนุษย์ต้องมีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ทุ่มเททั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ เพื่อให้เกิดเป็นผลงานที่มีคุณค่าและประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติ

1.4.2.2 เหตุผลที่สอง เรื่องของคุณค่าในผลงานที่มนุษย์สร้างขึ้นด้วยสติปัญญาปกติ เมื่อผลงานที่มนุษย์สร้างขึ้นแสดงออกด้วยจิตสำนึกอันบริสุทธิ์ ผลงานชิ้นนั้นเสร็จสมบูรณ์ต้องมีความสวยงาม ความประณีต มีคุณค่าและประโยชน์ต่อมนุษย์มากกว่าโทษ ถึงแม้จะมีโทษบ้างแต่มีประโยชน์มากกว่า ก็ยอมรับได้ว่ามีคุณค่าและประโยชน์

1.4.2.3 เหตุผลที่สาม การยอมรับผลงานที่สร้างสรรค์มีคุณค่าและประโยชน์ต่อมนุษย์และสังคม พอจะรู้และเข้าใจได้ว่า มนุษย์เป็นผู้สร้างศิลปะขึ้นมา เพื่อมนุษย์ด้วยกันเอง มนุษย์สร้างสรรค์ศิลปะด้วยสติปัญญาที่ชาญฉลาดจนเป็นผลงานที่มีคุณค่าและประโยชน์ต่อมนุษย์และสังคม

ดังนั้น ผลงานที่มนุษย์สร้างขึ้นมา เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ จึงจำเป็นที่มนุษย์ผู้บริโภคผลงานศิลปะต้องเกิดความเข้าใจ ในคุณค่าทางความงามและประโยชน์ที่ได้รับจากผลงานนั้น ๆ การยอมรับในคุณค่าของผลงานชิ้นนั้นมนุษย์ต้องยอมรับหลาย ๆ คน เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคมอยู่กันเป็นกลุ่มรับรู้และรับผิดชอบร่วมกันในสังคม ถ้าผลงานนั้น ๆ มีคุณค่าและประโยชน์จริง มนุษย์และสังคมนั้นจึงจะยอมรับว่าเป็นศิลปะ

1.4.2.4 เหตุผลที่สี่ เรื่องของผลงานที่มนุษย์จะได้รับตามวัตถุประสงค์ อาจจะสามารถกล่าวได้ว่าการสร้างสรรค์ศิลปะขึ้นมาชิ้นนั้น มีคุณมากกว่าโทษ มีประโยชน์มากกว่าทำลาย การสร้าง เครื่องบิน รถถัง เรือรบ ระเบิด อาวุธสงคราม การปลอมแปลงเอกสาร ธนบัตรต่าง ๆ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้มนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้นเช่นเดียวกัน เราจะยอมรับให้เป็นศิลปะหรือไม่ อาจไม่ เพราะศิลปะเป็นการ

สร้างสรรค์ในสิ่งที่ดีต่อมวลมนุษย โม่ใช้สร้างขึ้นมาเพื่อให้มนุษย์ได้รับอันตราย หรือเดือดร้อน จุดมุ่งหมายในการสร้างศิลปะ เพื่อให้มนุษย์ได้รับประโยชน์ในคุณค่าของผลงานนั้น ๆ มากกว่าที่จะได้รับโทษ มนุษย์ในฐานะผู้สร้างศิลปะ ผลงานแต่ละชิ้นต้องคิดให้ละเอียดว่าผลงานของเราจะตอบสนองในด้านใด ให้มีประโยชน์มากกว่าโทษ ตัวอย่าง เช่นการวาดภาพผู้หญิงผู้ชายแสดงการร่วมเพศอย่างชัดเจน อย่างนี้ไม่ถือว่าเป็นศิลปะ เพราะประเทศไทยเป็นเมืองพระพุทธศาสนา มีศีลธรรมอันดี ภาพเหล่านี้จะทำให้เกิดการยั่วยุให้คนในสังคมกระทำการเลวร้ายในเรื่องเพศได้ในสังคมไทยไม่ยอมรับกัน หรือการปลอมแปลงธนบัตรใบละ 500 บาท เพื่อมาจับจ่ายซื้อของหมุนเวียนในท้องตลาด อย่างนี้ไม่ถือว่าเป็นการสร้างงานศิลปะ เพราะประโยชน์ที่ได้รับมีน้อยกว่าประโยชน์คือ ผู้ผลิตถ้าจับได้ก็ติดคุก ผู้นำไปจ่ายก็ผิดกฎหมาย และยังทำให้คนในสังคมต่าง ๆ เดือดร้อนอีกด้วย ฉะนั้นเราต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการสร้างศิลปะด้วย

สรุปได้ว่า สิ่งที่จะเป็นศิลปะได้นั้นควรมีหลักเกณฑ์ 4 ข้อคือ ต้องเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างด้วยปัญญาอันล้ำเลิศและมีความคิดสร้างสรรค์ในการบรรจงสร้าง เพื่อให้เกิดคุณค่าและประโยชน์มากกว่าโทษ ดังนั้น เราต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการสร้าง ว่ามนุษย์สร้างขึ้นมาเพื่อให้มนุษย์ได้รับคุณค่าหรือประโยชน์ในด้านใด เมื่อมนุษย์และสังคมยอมรับว่าผลงานที่มนุษย์สร้างนั้นมีประโยชน์มากกว่าโทษ สิ่งนั้นก็ เป็น ศิลปะ

1.5 ศิลปะกับชีวิตประจำวัน

ในวันหนึ่ง ๆ มนุษย์ทุกคนย่อมใฝ่หาความสุขทั้งทางด้านร่างกาย และทางด้านจิต จริตอยู่ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ความสุขแก่มนุษย์ แต่บางทีก็ให้โทษได้เหมือนกัน มนุษย์เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ มีความใฝ่ฝันทะเยอทะยาน มักคิด มักสร้างสิ่งที่ธรรมชาติไม่มี ฉะนั้น ปัจจัย 4 ที่มนุษย์พยายามแสวงหาจึงไม่เพียงพอ มนุษย์จึงสร้างสรรค์ผลงานศิลปะขึ้นมา เพื่อรับใช้ทางอารมณ์ จิตใจและร่างกายมนุษย์ ด้านจิตใจและอารมณ์เป็นเรื่องของความสวย ความงาม ความประณีต ส่วนด้านร่างกายเป็นเรื่องของความสะดวกสบายจากประโยชน์ในการใช้สอย ศิลปะจึงเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์อยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร และเวลาใด มนุษย์มักจะเกี่ยวข้องกับศิลปะโดยไม่รู้ตัว ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม เพราะศิลปะเป็นสื่อในการแสดง ออกของอารมณ์ ความคิด และจินตนาการ โดยมีความงามและประโยชน์ใช้สอยเป็นพื้นฐานสำคัญ ไม่ว่าจะแสดงออกมาในรูปแบบของงานทัศนศิลป์ โสตศิลป์ มโนศิลป์ โสตทัศนศิลป์ พาณิชยศิลป์ อุตสาหกรรมศิลป์ มัณฑนศิลป์ ทัศนศิลป์ และประณีตศิลป์ ก็ตาม จะสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของมนุษย์เรามาก เช่น การจัดหรือตกแต่งบ้านและอาคาร การดูแลคร การดูแล การเขียน การกราบไหว้พระพุทธรูป การใช้เครื่องมือเครื่องใช้จากงานหัตถกรรม การละเล่นพื้นบ้าน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ ถ้ามนุษย์สามารถหยิบใช้หรือพึงพอใจโดยสอดคล้องกับอารมณ์

ความคิด ตลอดจนไม่ขัดต่อสังคมประเพณี ศาสนา และวัฒนธรรม ก็ถือได้ว่า ความสุขได้ในชีวิตประจำวัน

1.5.1 ความสำคัญของศิลปะต่อมนุษย์ จะเห็นได้ง่าย และชัดเจนที่สุด คือ ในด้านสาขาศิลปะประยุกต์ ซึ่งในปัจจุบันนิยมเรียกว่า งานช่าง ทั้งนี้เพราะศิลปะประยุกต์ เป็นต้นเหตุของปัจจัย 4 ที่จะต้องใช้เป็นเครื่องอุปโภคบริโภค เพื่อสนองความต้องการทางด้านร่างกาย อันเป็นพื้นฐานขั้นต้นของการดำรงชีวิต ส่วนศิลปะสาขาวิจิตรศิลป์ ซึ่งในปัจจุบันนิยมเรียกว่า ศิลปะบริสุทธิ์ที่มนุษย์สร้างสรรค์ให้เกิดความงาม เพื่อมาสนองทางด้านจิตใจอันที่จริงศิลปะทั้ง 2 สาขา มีความจำเป็นเท่าเทียมกัน ถ้ามนุษย์มีประสบการณ์ในกิจกรรมทางศิลปะ และมีความเข้าใจในศิลปะ จะช่วยให้สามารถเลือก และปฏิบัติกิจส่วนตัวในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น เช่น การรู้จักเลือกใช้เครื่องมือเครื่องใช้เครื่องประดับตกแต่ง ภาพเขียน รูปประติมากรรม ฯลฯ ให้มีลักษณะรูปทรง ขนาดสัดส่วน สี ลวดลาย ตลอดจนคุณสมบัติในด้านอื่น ๆ ให้มีความเหมาะสมกับสภาพของตนเอง แต่ถ้าขาดความเข้าใจ และประสบการณ์ทางศิลปะ การปฏิบัติกิจส่วนตัวในชีวิตประจำวันก็อาจเป็นไปได้ด้วยความลำบาก ทั้งนี้เพราะความเข้าใจในศิลปะ จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการเลือกซื้อ เลือกใช้ของให้เหมาะสมกับพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจ ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งตรงกับบรรณนิยมส่วนตน

ศิลปะที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน มีความงาม ความประณีต มีประโยชน์ในการใช้สอยและมีคุณค่าบางครั้งอาจดูเรียบง่าย ทั้งนี้เกิดจากผลิตรกรรมของมนุษย์ทั่ว ๆ ไป ที่เรียกว่า ศิลปินและช่าง ซึ่งใช้ความคิดพยายามด้วยฝีมือสร้างสรรค์ผลงานอันมีคุณค่า ทั้งด้านความงามและประโยชน์ใช้สอย ตรงตามสภาพของสังคมเมืองและท้องถิ่นในชนบท ได้แก่ ศิลปะจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม วรรณกรรม เพลงพื้นบ้าน นิทานพื้นบ้าน งานกระดาษ จักสาน ถักทอ งานไม้ เครื่องปั้นดินเผา งานโลหะ เครื่องประดับตกแต่ง งานเขียนตกแต่งผลิตภัณฑ์ และการละเล่นพื้นบ้าน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นศิลปะที่มีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันของมนุษย์

1.5.2 ศิลปะที่มีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันของมนุษย์ โดยแยกออกเป็นประเด็น ดังนี้

1.5.2.1 ประโยชน์ทางด้านจิตใจ นับว่าเป็นศูนย์รวมจิตใจให้สงบ แ่มชื่น เบิกบานตื่นตาตื่นใจกับความงามวิจิตรบรรจง สามารถปลุกจิตสำนึกที่ดิ่งาม กระตุ้นให้ปรารถนาที่จะทำความดี เกิดความรู้สึกประทับใจ ความซาบซึ้งใจ และมีจิตใจที่ดีต่อกัน เมื่อได้สัมผัสผลงานทัศนศิลป์ วรรณกรรม นิทานพื้นบ้านการละเล่นพื้นบ้าน เพลงไทย และเพลงพื้นบ้าน ฯลฯ

1.5.2.2 ประโยชน์ทางด้านประวัติศาสตร์ ถือว่าเป็นเครื่องช่วยตรวจสอบและได้ศึกษาเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์แต่ละเหตุการณ์ และความเป็นมาในการสร้างบ้านแปลงเมืองจนกลายเป็นชาติ โดยศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่าง และวิวัฒนาการ ในแต่ละยุคสมัยของศิลปะได้ถูกต้องชัดเจน

1.5.2.3 ประโยชน์ทางด้านศาสนา สามารถศึกษาตรวจสอบจากหลักฐานถึงการนับถือศาสนาที่สืบทอดและเผยแพร่ ซึ่งบ่งบอกเรื่องราวของชาติที่มีศาสนาของตนเองมาช้านาน

1.5.2.4 ประโยชน์ทางการเมือง การปกครอง โดยนักการเมืองหรือนักปกครองใช้เป็นนโยบายในการพัฒนาประเทศชาติ เช่น ส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยว การอนุรักษ์ส่งเสริมและสร้างสรรค์ชิ้นใหม่ เช่น ศิลปะพื้นบ้าน ปฏิสังขรณ์วัดวาอาราม และสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทย

1.5.2.5 ประโยชน์ด้านโบราณคดี สามารถเป็นหลักฐานช่วยในการพิสูจน์ยุคสมัยของงานศิลปะจากซากโบราณวัตถุ และศิลปหัตถกรรมต่าง ๆ

1.5.2.6 ประโยชน์ทางวัฒนธรรม ทำให้มนุษย์รู้จักสร้างกระบวนการคิด พูดละเล่น และรู้จักใช้ได้ถูกวิธี ในเรื่องของภาษา ขนบธรรมเนียม ประเพณี การแต่งกาย การละเล่นพื้นบ้าน และพิธีการต่าง ๆ เป็นต้น

1.5.2.7 ประโยชน์ทางด้านร่างกาย เป็นศูนย์รวมทางด้านความคิดในภูมิปัญญาที่สามารถปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ มีความสะดวกสบาย เช่น งานไม้ จักสาน ถักทอ โลหะ เครื่องหนัง เครื่องปั้นดินเผา เซรามิกและเครื่องประดับต่าง ๆ

กล่าวโดยสรุป ดังนั้นการที่จะเกิดเป็นชาติใดชาติหนึ่งขึ้นมาได้ ชนกลุ่มนั้น ๆ นอกจากจะต้องมีทรัพยากรธรรมชาติ อันได้แก่ พื้นแผ่นดิน น้ำ พืช สัตว์ และแร่ธาตุต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ที่ตนสามารถครอบครองได้แล้ว ชนกลุ่มนั้นยังจะต้องมีศิลปะหรือวัฒนธรรม ในด้านต่าง ๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองอย่างเด่นชัด และนำมาใช้ นำมาปฏิบัติร่วมกัน เช่น มีศิลปะในด้านภาษา วรรณคดี จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ทางดนตรี นาฏศิลป์ การละเล่น การแสดง ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีในการกิน การอยู่ การเกิด การตาย ฯลฯ อย่างเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ถ้าชาติศิลปะหรือวัฒนธรรมเหล่านี้ไปแล้ว ความเป็นชาติความเป็นประเทศก็ไม่สามารถจะเกิดขึ้นมาได้ และถ้ามนุษย์ชาติศิลปะจะเป็นได้ก็เพียงสัตว์ป่าชนิดหนึ่งที่อยู่ในเขตแดนของตัวเองเท่านั้น

บทสรุป

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสร้างสุนทรียภาพให้แก่มนุษย์ มนุษย์รับรู้และซาบซึ้งในคุณค่าของสุนทรียภาพ เป็นผลให้เกิดความประทับใจและสะท้อนใจ ซึ่งเป็นต้นเหตุให้มนุษย์ สร้างสรรค์งานศิลปะการแสดงออกทางศิลปะถือว่าเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่สามารถประมวลความคิด สติปัญญาความเพียร และประสบการณ์ทางสุนทรียภาพ จะช่วยเสริมสร้างให้มนุษย์พัฒนาสติปัญญาและความรู้ภายใต้ภายใต้เงื่อนไขของสิ่งเร้าต่าง ๆ เช่น สัญชาตญาณแห่งความกลัว ความเชื่อ ความศรัทธา ความดีใจ เสียใจ ความชื่นชอบ ความสวยงาม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้มีอำนาจกระตุ้นเร้าให้มนุษย์สร้างสรรค์งานศิลปะภายใต้จิตสำนึกที่ดี ส่วนการสร้างงาน ด้วยจิตที่ไร้สำนึกไม่ถือว่าเป็นผลงานศิลปะ เพราะผลงานศิลปะเป็นผลสืบเนื่องจากพฤติกรรมของมนุษย์ในการแสดงออก ด้วยการสร้างสื่อความหมายของความงาม ความประณีต มีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อมวลมนุษย์

ดังนั้น ความงามของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่ใช่ความงามของศิลปะ แต่มนุษย์ต้องอาศัยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการออกแบบสร้างสรรค์งานศิลปะ กล่าวได้ว่า ศิลปะมนุษย์เป็นผู้สร้างและทำมาเพื่อตอบสนองมนุษย์ด้วยกันเอง

สรุป

สุนทรียภาพกับการดำเนินชีวิตในสังคม สุนทรียะ ความงาม ความประณีตบรรจง อาจเป็นปรากฏการณ์ของโลกภายนอก ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม หรือความงามความไพเราะที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็น จิตรกรรม ศิลปะ-การแสดง ดนตรี บทกวี ฯลฯ แต่ปรากฏการณ์เหล่านั้นก็สัมพันธ์กับสภาพการรับรู้หรือสุนทรียภาพของเราสุนทรียภาพอาจเป็นโลกส่วนตัว เป็นความสุขส่วนตัว เป็นประสบการณ์เฉพาะบุคคลที่ไม่สามารถหยิบยื่นให้กันได้ ไม่สามารถช่วยเหลือกันได้ ความสุขของคนเราอาจอยู่ที่โลกนามธรรมภายในที่สัมพันธ์กับโลกของวัตถุภายนอก ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่สะอาดประณีตบรรจง มีระบบระเบียบยอมสัมพันธ์กับจิตใจที่มีระบบระเบียบ ประณีตงดงาม เราไม่อาจปฏิเสธทั้งโลกภายนอกหรือโลกภายใน

สุนทรียภาพจึงเป็นการศึกษา ถึงตัวคุณค่าโดยตรง ในทางทัศนศิลป์นับเป็นการเรียนรู้ทางการเห็น ที่จะนำไปสู่การสัมผัสรับรู้ทางความรู้สึกอารมณ์อย่างแท้จริง สำหรับผู้ที่ยังเยาว์วัยยังขาดประสบการณ์ด้านการเรียนรู้ทางการเห็น จึงมีความเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะเริ่มต้นศึกษาเรียนรู้เพื่อให้เข้าถึงตัวคุณค่า โดยการศึกษาเชิง ประสบการณ์ตรงเสียก่อนแล้วค่อยพัฒนาไปสู่ความลุ่มลึกซับซ้อนในเชิงปรัชญาในโอกาสต่อไปแหล่งประสบการณ์สุนทรียภาพมีสองแหล่ง คือ ธรรมชาติและผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ของมนุษย์ ทั้งสองแหล่งสามารถใช้ศึกษาเรียนรู้ได้อย่างไม่สิ้นสุด คุณค่าสุนทรียภาพ จึงเป็นคุณค่าที่พึงประสงค์สำหรับความเป็นชีวิตของมนุษย์ อาทิ คุณค่าด้านส่งเสริมพัฒนา สภาพแวดล้อมให้แลดูดี ไม่เป็นมลพิษทางสายตา คุณค่าด้านการแสดงออกเชิงสร้างสรรค์ที่มนุษย์สามารถใช้เป็นสื่อ หรือเครื่องมือเพื่อแสดงออกซึ่งความรู้สึกอารมณ์จินตนาการ คุณค่าด้านการเป็นสื่อกลางระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์ กับสิ่งแวดล้อม มนุษย์กับจักรวาล คุณค่าด้านสมาธิปัญญาเป็นคุณค่าที่ช่วยให้ผู้ใฝ่รู้ศึกษาและปฏิบัติการได้มี สมาธิมีปัญญาในทิศทางการก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น คุณค่าด้านการพัฒนาเยาว์ปัญญาทางศิลปะ ช่วยให้ผู้ใฝ่รู้ศึกษาได้รู้จักจำแนกแยกแยะเลือกสรรสิ่ง ที่ดีสิ่งที่ยามออกจากสิ่งที่ไม่ดี สิ่งที่ไม่งาม รู้ว่าอะไรคือสาระแก่นแท้และอะไรคือภาระที่ปรากฏในสิ่ง ๆ นั้น คุณค่าด้านวัฒนธรรม ผลผลิตอันทรงคุณค่าสุนทรียภาพของมนุษย์ย่อมเป็นตัวบ่งบอกถึงความมีศักยภาพพิเศษเหนือกว่าสัตว์เดรัจฉานทั่วไปที่สามารถสั่งสมไว้ซึ่งอารยธรรมของตนเองได้ คุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ คุณค่าสุนทรียภาพในผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ของมนุษยชาติล้วนบันทึกไว้ซึ่งความมีอยู่และเป็นจริงของยุคสมัยหนึ่ง ๆ ในประวัติศาสตร์ การกล่าวถึงประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะทางโบราณคดี จึงมีอาจที่จะละเลยการกล่าวถึงผลงานสร้างสรรค์ของมนุษย์ไปได้

แบบฝึกหัดหลังเรียน

หน่วยที่ 10 สุนทรียภาพในการดำเนินชีวิต

ตอนที่ 1 จงตอบคำถามต่อไปนี้ให้ได้ใจความสมบูรณ์

1. จงอธิบายความหมายของสุนทรียภาพ
2. จงอธิบายความรู้เกี่ยวกับคุณค่าความงามด้านสุนทรียภาพของมนุษย์
3. จงอธิบายการเสริมสร้างสุนทรียภาพกับการสร้างแรงบันดาลใจในตนเอง
4. จงบอกถึงคุณค่าสุนทรียภาพด้านความงามมนุษย์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
5. จงอธิบายความรู้เกี่ยวกับมนุษย์กับการสร้างสรรค์งานศิลปะที่เกิดสุนทรียภาพ
6. จงอธิบายถึงสิ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมองค์กรที่ทำให้เกิดค่านิยมร่วม
7. จงอธิบายความรู้ด้านศิลปะที่ก่อให้เกิดผลงานและความสำคัญกับมนุษย์
8. จงอธิบายการเกิดสุนทรียภาพอย่างมีศิลปะจะต้องประกอบด้วยอะไรบ้างและผลที่ได้ตามมาที่คั่งมั่งค่าในชีวิต
9. ความงาม เกี่ยวข้องอะไรกับความเป็นมนุษย์
10. จงอธิบายถึงงานศิลปะที่มีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันของมนุษย์

ใบงานที่ 1

สุนทรียภาพ

คำชี้แจง ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มจำนวน 3 คน เพื่อระดมสมองยกตัวอย่างในประเด็นต่อไปนี้

1. ความสำคัญของ “สุนทรียภาพในการดำเนินชีวิต”

.....

.....

.....

.....

2. อะไรคือสุนทรียภาพของนักศึกษาแต่ละคน

.....

.....

.....

.....

3. เล่าประสบการณ์ตรง 2 เรื่อง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. เล่าประสบการณ์รื่อง 2 เรื่อง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบทดสอบประเมินผลหลังเรียนหน่วยที่ 10

วัตถุประสงค์ เพื่อประเมินความรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง “สุนทรียภาพในการดำเนินชีวิต”
คำแนะนำ ให้นักศึกษาเลือกข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว โดยทำเครื่องหมาย X ลงหน้าข้อที่ถูกต้องที่สุด

-
1. ข้อใดคือความหมายของสุนทรียภาพ
    - ก. ความซาบซึ้งในคุณค่าของสิ่งที่ยาม ไพเราะหรือรื่นรมย์ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติหรือศิลปะ
    - ข. ความซาบซึ้งถึงคุณค่าความงามทางศิลปะเท่านั้น
    - ค. ความซาบซึ้งตรึงใจ และสำนึกแห่งความดีงามของมนุษย์
    - ง. ความซาบซึ้งในความงามของมนุษย์
  2. การรับรู้ทางสุนทรียภาพของแต่ละบุคคลจะมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยใด
    - ก. พื้นฐานการอบรมสั่งสอน การศึกษา
    - ข. พื้นฐานการอบรมสั่งสอน การศึกษา ประสบการณ์จากชีวิต
    - ค. พื้นฐานการอบรมสั่งสอน การศึกษา ประสบการณ์จากการสังเกตธรรมชาติและศิลปวัตถุ
    - ง. พื้นฐานการอบรมสั่งสอน การศึกษา สังคม วัฒนธรรมและประสบการณ์จากชีวิต
  3. เพราะเหตุใดการศึกษาคุณค่าทางสุนทรียภาพจึงมีความจำเป็น และสำคัญต่อความเป็นมนุษย์
    - ก. ช่วยให้มีความเก่งฉลาดในการเรียนรู้
    - ข. ช่วยให้การดำเนินชีวิตเป็นไปตามกลไกตามระบบ
    - ค. ช่วยให้ได้รู้ในด้านใดด้านหนึ่งอย่างแท้จริง
    - ง. ช่วยให้มีสำนึกซื่อสัตย์ และตระหนักในคุณค่าของความเป็นชีวิต
  4. ข้อใดเป็นแหล่งความรู้ประสบการณ์ทางสุนทรียภาพที่สามารถศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยการมองเห็น
    - ก. แหล่งสุนทรียภาพจากธรรมชาติและแหล่งสุนทรียภาพจากผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ของมนุษย์
    - ข. แหล่งสุนทรียภาพจากธรรมชาติและแหล่งสุนทรียภาพจากสิ่งแวดล้อม
    - ค. แหล่งสุนทรียภาพจากธรรมชาติและแหล่งสุนทรียภาพจากความเป็นมนุษย์
    - ง. แหล่งสุนทรียภาพจากธรรมชาติและแหล่งสุนทรียภาพจากความคิด

5. ข้อใด **ไม่ใช่** ลักษณะจากการผลิตกรรมเชิงสร้างสรรค์ของมนุษย์

- ก. เพื่อประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวัน
- ข. เพื่อผลประโยชน์ และค่าตอบแทน
- ค. เพื่อสนองความต้องการของจิตใจด้านความงาม และความเชื่อ
- ง. เพื่อแสดงออกถึงคุณค่าแห่งสุนทรียภาพทั้งในด้านความงาม ความดี ความจริง และ พุทธิปัญญา

6. ข้อใดกล่าวถึงคุณค่าของความงามตามธรรมชาติ

- ก. ความงามที่ถูกออกแบบอย่างดีเลิศ
- ข. ความงามที่เกิดจากการสร้างสรรค์
- ค. ความงามที่เกิดขึ้นตามวัฏจักรของมันเอง
- ง. ความงามที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์

7. การเรียนรู้ทางสุนทรียภาพ ส่งผลให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตได้อย่างไร

- ก. ส่งเสริมให้เห็นความสำคัญของสรรพสิ่ง และการบูรณาการเพื่อการประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน
- ข. ส่งเสริมให้เห็นความสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ และจุดมุ่งหมายในการใช้ชีวิตประจำวัน
- ค. ส่งเสริมให้เห็นความสำคัญในการศึกษาเฉพาะด้าน เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
- ง. ส่งเสริมให้เห็นความสำคัญในการแข่งขันในสังคม เพื่อนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงในการดำเนินชีวิตประจำวัน

8. “เมื่อมีสุนทรียภาพกับดอกกุหลาบเพราะเห็นความงามของมัน ดอกกุหลาบที่เบ่งบานทำให้เกิดความพอใจ มีความสุข ถ้าเด็ดดอกกุหลาบนั้นไปขาย แสดงว่าไม่ได้มีสุนทรียภาพ เพราะชอบดอกกุหลาบนั้นเพียงเพื่อจะขายเอาเงิน เป็นการชอบที่ไม่บริสุทธิ์ใจ เพราะผลที่ตามมาคือการทำลาย” จากบทความข้างต้นกล่าวถึงลักษณะของสุนทรียภาพตรงกับข้อใด

- ก. การมองเห็นค่านอกตัวของวัตถุนั้นแสดงว่ามีสุนทรียภาพ
- ข. การมองเห็นค่าในตัวของวัตถุและนอกตัวของวัตถุให้เท่ากันแสดงว่ามีสุนทรียภาพ
- ค. การมองเห็นค่านอกตัวของวัตถุมากกว่าค่าในตัวแสดงว่ามีสุนทรียภาพ
- ง. การมองเห็นค่าในตัวของวัตถุนั้นแสดงว่ามีสุนทรียภาพ

9. ข้อใด ไม่ใช่ แนวทางการเสริมสร้างสุนทรียภาพให้กับตนเอง

- ก. การค้นหาตนเองให้พบ
- ข. การกระทำตามแนวคิดของบุคคลอื่น
- ค. การสร้างสิ่งยึดเหนี่ยวให้ตรงกับตัวตนที่แท้จริง
- ง. การเปิดใจที่จะยอมรับในความเป็นจริงของตนเอง

10. สุนทรียภาพด้านศิลปะที่นำมาประยุกต์ใช้กับตนเองที่เห็นได้เด่นชัด คือ

- ก. สุนทรียภาพด้านศิลปะส่งเสริมให้เกิดการเขียนตัวหนังสือเป็นระเบียบมาก
- ข. สุนทรียภาพด้านศิลปะส่งเสริมให้เกิดการเป็นผู้ที่ทำงานต่าง ๆ ได้เรียบร้อย
- ค. สุนทรียภาพด้านศิลปะส่งเสริมให้เกิดมีความสามารถในการขับรถเก่งมาก
- ง. สุนทรียภาพด้านศิลปะส่งเสริมให้เกิดแต่งกายได้เหมาะสมกับบุคลิก

เฉลยแบบประเมินผลหลังเรียน หน่วยที่ 10
สุนทรียภาพในการดำเนินชีวิต

บรรณานุกรม

- ชัยชาญ จารุกัลล์.(ม.ป.ป).**วิชาสุนทรียภาพแห่งชีวิต**.กรุงเทพฯ : คณะศิลปศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- ประเสริฐ คีรีธนา.(2528).**จิตรกรรม**.กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2525)**พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**.กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน.(2525)ราชบัณฑิตยสถาน.กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- มัติ ตะติยะ.(2562). **สุนทรียภาพทางทัศนศิลป์**.กรุงเทพฯ : วาดศิลป์.
- มีชัย วรรณรัตน์.(2535).**มนุษย์และสิ่งแวดล้อม**.กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮาส์.
- ระพี สาคริก.(2536).**ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับวิถีชีวิตไทยที่ควรนำมาวิเคราะห์**.ใน สิทธิบุตร อินทร์ (บก.),**มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม**.การประชุมวิชาการทั่วไป ประจำปี 2536 เชียงใหม่ : งานส่งเสริมการวิจัยและตำรา กองบริการมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วนิดา ขำเขียว.(2543).**ประวัติศาสตร์ศิลป์**.กรุงเทพฯ : พรานนการพิมพ์.
- สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม.(2541).**การพัฒนาการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม**. กรุงเทพฯ : คู่มือกรมรดกไทย.
- ศิลป์ พีระศรี.(2527).**ศิลปะสงเคราะห์** : (พจนานุกรมศัพท์ศิลปะของชาวตะวันตก โดยพระยาอนุমানราชชน).กรุงเทพฯ : ศูนย์การทหารราบ.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์.(2541).บทนำ.ในมันนี ยมจินดา(บก.),**มนุษย์กับธรรมชาติ**.(หน้า 1-11). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชาติ เกาทอง.(2532).**ศิลปะกับมนุษย์**.กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮาส์.
- สุชาติ สุทธิ.(2540).**มองรัฐดูออกทางศิลปกรรม**.กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุชาวรณ์ พลอยชุม.(ม.ป.ป.).**ปัญหาสุนทรียศาสตร์**.กรุงเทพฯ : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เอกชัย สุนทรพงศ์และเสาวนิตย์ แสงวิเชียร.(2529).**ความงามสุนทรียศาสตร์สำหรับผู้เฝ้ารู้**. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮาส์.